

ŠTETNI GLODAVCI

Deratizacija je skup različitih mjera koji se poduzimaju s ciljem smanjenja populacije štetnih glodavaca ispod praga štetnosti, zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja prisutne populacije štetnih glodavaca koji su prirodni rezervoari i prijenosnici uzročnika zaraznih bolesti ili skladišni štetnici, a provodi se mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim mjerama.

Naziv deratizacija dolazi od riječi **de-rat**, što znači „osloboditi od štakora“. Deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodavaca na površinama, u prostoru ili objektima.

Mehaničke mjere deratizacije podrazumijevaju pravodobno uklanjanje otpada i ostalog materijala pogodnog za razvoj štetnih glodavaca, preslagivanje zaliha, uklanjanje mogućih staništa, ugradnju prepreka (mreže), uporabu lovki (živolovki ili mrtvolovki), ljepljivih traka s ili bez atraktanata.

Fizikalne mjere deratizacije podrazumijevaju postupke uporabe ultrazvuka s ciljem sprječavanja ulaženja i zadržavanja štetnih glodavaca.

Kemijske mjere deratizacije podrazumijevaju uporabu rodenticida, odnosno izlaganje zatrovanih mamaca s ciljem smanjenja ukupnog broja populacije štetnih glodavaca ispod praga štetnosti, zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja prisutne populacije štetnih glodavaca.

ŠTETNI GLODAVCI OD JAVNOZDRAVSTVENE VAŽNOSTI

Štakori:

- crni štakor (*Rattus rattus*) Linne
- štakor plodojed (*Rattus rattus var. frugivorus*) Linne
- aleksandrijski štakor (*Rattus rattus var. alexandrinus*) Geoffr.
- sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*) Berkenhout

Miševi:

- kućni miš (*Mus musculus musculus*) Linne
- kućni miš (*Mus musculus domesticus*) Linne
- drugi štetni glodavci (npr. poljski miš, voluharica) za koje postoji sumnja da prenose zarazne bolesti u objektima.

Glodavci prenose tridesetak bolesti kao npr. hemoragijska groznica, tifus, bjesnoća, tuberkulozu, leptospirozu, tifus, trihinelozu...

Glodavci, posebno štakori i miševi, imaju veliko i značajno mjesto u širenju niza zaraznih bolesti čovjeka i životinja, bilo da:

- su prirodni rezervoari uzročnika zaraznih bolesti
- imaju značajnu ulogu u njihovom širenju
- su posrednici u prijenosu zaraza na druge glodavce ili divlje životinje od kojih se čovjek zarazi jedući njihovo meso

Uzročnike zaraznih bolesti glodavci najčešće šire:

- onečišćenjem vode, namirnica ili površina: urinom, fecesom, slinom ili sekretom iz mirisne žlijezde kojom obilježavaju svoj teritorij
- ugrizom (slinom)
- preko ektoparazita (buhe, stjenice, komarci, krpelji)

Zbog velike uloge štakora u širenju zaraznih bolesti, ali i velikih ekonomskih šteta koje čine gdje god su prisutni neophodno je provoditi kontroliranu sustavnu deratizaciju. Štakori su vrlo izdržljive životinje koje se brzo i lako prilagođavaju na sve pa i na najteže uvjete života, ali samo

pod uvjetom da imaju dovoljno hrane. Zbog stalne potrebe za hranom štakori su stalni pratitelji čovjeka i žive u njegovoj blizini, hraneći se otpadom koji nekontrolirano odbacujemo.

Štakori su vrlo znatiželjni, ali instinktivno plahi i zato su im putevi kretanja uvijek zaklonjeni. Unutar objekta kreću se uvijek uz rubove predmeta, zidova ili kroz otvore za instalacije i kanalizacijske cijevi. Na otvorenom prostoru za puteve kretanja biraju mjesta zaklonjena niskim raslinjem, živicom ili se kreću uz zidove objekta i ostavljeni krupni otpad. Izbjegavaju osvijetljena mjesta.

SUZBIJANJE GLODAVACA

Štetni se glodavci mogu uspješno suzbiti organiziranim akcijama. Preventivne mjere suzbijanja poduzimaju se s ciljem održavanja biološkog minimuma glodavaca. Obvezu provođenja preventivnih mjera suzbijanja glodavaca propisuje i regulira Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Obvezna sustavna deratizacija se provodi se provodi zbog:

- Uklanjanja rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti koje uzrokuju štakori
- Uklanjanja ekonomskih i gospodarskih šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane
- Sprečavanje kontaminacije objekata

Osim toga, glodavci:

- Izazivaju odbojnost, gađenje, strah i paniku kod većine ljudi
- Kada su vidljivi stvaraju lošu higijensku sliku o gradute uzrokuju kolektivno nezadovoljstvo građana

Na području grada Osijeka (grad Osijek i prigradska naselja – Tvrđavica, Podravlje, Klisa, Sarvaš-Nemetin, Tenja, Višnjevac, Josipovac) provodi se sustavna deratizacija u privatnim domaćinstvima, napuštenim i neuseljenim objektima. Deratizacijom se obuhvaćaju i javne zelene površine i kanalizacijski sustav.

Kako možemo sami smanjiti pojavu glodavaca u našoj okolini?

1. Ne odlažite kućni i ostali organski otpad u vrećicama na javnim površinama nego isključivo u kantama ili kontejnerima kako bi onemogućili pristup i hranjenje štetnih glodavaca!
2. Građevinski i svaki drugi slični otpad odlažite na za to predviđenim mjestima za deponiranje takve vrste otpada!
3. Ne ostavljajte hranu za kućne ljubimce i domaće životinje u vrtovima te niti na drugim javnim površinama!
4. Temelji objekata u kojima živite i radite moraju biti građevinski pravilno i kvalitetno izrađeni!
5. Zatvarajte sve ulazne otvore dovodnih i odvodnih instalacija u Vašim objektima!
6. Sva ulazna vrata trebaju tijesno prijanjati uz dovratnike (štokove) kako ne bi bilo suvišnih pukotina kroz koje se mogu provlačiti štetni glodavci!
7. Ugradite zaštitne mreže na prozore, odzračnike i ostale otvore na objektu te ispravne sifone i prepreke u kanalizacijskom sustavu!
8. Onemogućite kapanje vode iz žljebova te drugih vrsta cijevi i sprječite zadržavanje vode u lokvama!
9. Ako skladištite hranu činite to na način da onemogućite pristup štetnim glodavcima te povremeno kontrolirajte i preslagujte uskladištenu hranu!
10. Štakori i miševi obožavaju grmlje i puzajuće biljke oko objekata u kojima živite i radite pa je nužno potrebno da kontinuirano održavate urednim Vaše vrtove te sve javne površine!